

Conceptnotitie Stand van zaken Bibliotheekvoorziening 2016

In dit concept voorstel wordt gerapporteerd over de motie Bibliotheek van de Programmabegroting 2014.

In de begrotingsvergadering van 5 november 2013 heeft de Raad besloten om met ingang van 01-01-2016 op Bibliotheekvoorziening een bedrag van € 140.000 te bezuinigen. Het budget komt per 2016 dan op € 99.250. In de aangenomen motie, zie **bijlage 3** heeft de Raad het college opgedragen:

1. Om samen met inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven op zoek te gaan naar mogelijkheden om de bibliotheekfunctie binnen de gemeente te behouden en zich daarbij maximaal in te spannen.
2. Te onderzoeken om de grotere basisscholen periodiek te blijven voorzien van nieuwe/andere boeken, dan wel in overleg met de dorpen te kijken of de uitgiftefunctie binnen de dorpen en binnen de voorgestelde middelen, toch beschikbaar kunnen blijven.

Uitwerking 1:

Er zijn gesprekken gevoerd met de werkgroep Bibliotheek(inwoners De Marne), Biblionet en uitgeverij Personalia over de invulling van een Bibliotheekvoorziening per 2016. Er zijn afzonderlijke en gezamenlijke gesprekken gevoerd. Verdere uitwerking in onderstaande notitie.

Uitwerking 2:

In de afgelopen periode zijn er diverse gesprekken gevoerd met Biblionet over de mogelijkheden om een bibliotheekvoorziening te creëren op basisscholen. In de memo van 26 september 2014 is over de stavaza gerapporteerd. Inmiddels hebben de onderstaande scholen een “de Bibliotheek op school”(dBos):

- Zoutkamp (Soltecampe)
- Kloosterburen (Mandegoud)
- Eenrum (Octopus)

Realisatie van uitgiftepunten in dorpen wordt meegenomen in de uitwerking van de Bibliotheekvoorziening 2016.

Landelijke ontwikkelingen:

In april 2015 heeft de VNG een “Handreiking Lokaal Bibliotheekwerk” gemaakt. Dit om gemeenten richting te geven in hun lokale bibliotheekwerk, met als leidraad de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen(Wsob) per 1-2015.

Kort de belangrijkste punten in de handreiking.

Eisen vanuit de Wsob voor deelname voor bibliotheken in het stelsel:

- functioneren vanuit publieke waarden (art.4)
- vervullen vijf maatschappelijke functies (art.5)
- invulling geven aan een aantal activiteiten (art.6)

art.4 de publieke waarden gelden zowel voor het fysieke als digitale domein. Deze zijn ingegeven door de raad voor Cultuur om grenzen tussen publieke en commerciële aanbieders duidelijk te maken. Door te voldoen aan deze vijf waarden, onderscheidt een openbare bibliotheek zich van een commerciële aanbieder:

- betrouwbaarheid
- onafhankelijkheid
- authenticiteit
- pluriformiteit

- toegankelijkheid

art. 5 de vijf publieks-/maatschappelijke functies dragen bij aan de persoonlijke ontwikkeling van mensen en de verbetering van hun kansen in de maatschappij:

1. Ter beschikking stellen kennis en informatie;
2. Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
3. Bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
4. Organiseren van ontmoeting en debat;
5. Laten kennismaken met kunst en cultuur.

De bibliotheken in het stelsel moeten aan deze vijf functies voldoen. Wsob geeft aan dat deze punten prima in samenwerking met maatschappelijke organisaties kunnen geschieden, maar de bibliotheek moet zelf deze functies vervullen en kan ze niet bij anderen beleggen.

De verplichting tot het vervullen van de vijf functies geldt op het niveau van de bibliotheekorganisatie (rechtspersoon).

Ditzelfde geldt ook voor de bibliotheken in een bibliotheekorganisatie met een regionaal werkgebied.

De functies zijn gelijkwaardig, gelijke uitvoering in intensiteit hoeft niet: afhankelijk van wat lokaal nodig en mogelijk is.

art. 6: zes activiteiten in het netwerk:

- nationale bibliotheekcatalogus;
- interbibliothecair leenverkeer;
- gemeenschappelijk collectieplan;
- gemeenschappelijke digitale infrastructuur;
- uniforme ledenadministratie en algemene voorwaarden;
- ondersteuning van onderwijs.

Gemeenten hebben lokale beleidsvrijheid. Wel een aantal randvoorwaarden:

- alle burgers moeten toegang hebben tot de lokale bibliotheek(hoeft niet in elke gemeente een vestiging te zijn, als in de omgeving maar wel toegankelijke bibliotheken zijn)
- bibliotheekvoorziening moet goed bereikbaar zijn
- inwoners hebben toegang tot alle functies van de bibliotheek, kan ook op nabuurlocatie.

Provinciale ontwikkelingen:

De Vereniging Groninger Gemeenten heeft tijdens het portefeuillehouderoverleg Onderwijs, Cultuur en Sport en Gezondheid en Welzijn van 5 februari gesproken over de ontwikkelingen van het bibliotheekwerk. De uitkomsten staan verwoord in het verslag, zie **bijlage 1**. De speerpunten voor Biblionet staan verwoord onder punt 5.1 t/m 5. De conclusie van de bijeenkomst was dat we elkaar moeten vasthouden om het netwerk in stand te houden.

Brief VGG naar provincie:

Naar aanleiding van het provinciaal overleg van 5 februari 2015 is er namens de VGG een brief verstuurd naar de gedeputeerde, zie **bijlage 2**. De kern van deze brief is dat we provinciaal een aantal doelen stellen, namelijk:

- Investeer in de taalontwikkeling van de jeugd, voorkom en bestrijd laaggeletterdheid (onder andere door middel van Boekstart en de Bibliotheek op school);
- Faciliteer burgers in hun persoonlijke ontwikkeling met kennis en taal-, lees-, informatievaardigheden en mediawijsheid. Via boeken en digitale content;
- Werk samen met lokale/regionale partijen (o.a. onderwijs, jeugdzorg, media, erfgoed), zeker na de overheveling van taken van het Rijk;
- Heb aandacht voor mensen met taalachterstanden zoals laaggeletterde volwassenen en hun kinderen.

Basisvoorwaarden:

In deze notitie is al aangegeven dat het beschikbare budget € 99.250, na aftrek dBos-voorzieningen nog € 90.250 bedraagt.

Tevens is al aangegeven dat alle 23 gemeenten in de provincie Groningen hebben afgesproken om solidair te zijn in het in stand houden van het netwerk van Biblionet. In samenspraak met Personalia en Biblionet is dan ook bepaald dat dit voor ons een basisvoorwaarde is. Op ons verzoek zijn de netwerkkosten voor een bibliotheekvoorziening 2016 De Marne in kaart gebracht, zie bijlage 6. De kosten van het netwerk zijn geraamd op € 68.790. Dit zijn dus de kosten excl. personeel/huisvesting en lokale opties.

In de beide plannen is sprake van een opzet waarbij wordt uitgegaan van een multi-functioneel concept. Meerdere voorzieningen, loketten, activiteiten onder 1- dak. Deze plannen zijn voor de korte termijn, 1 januari 2016, niet te realiseren. Uitgangspunt is dan ook om voor de korte termijn periode 2016-2018 een flexibele bibliotheekvoorziening te realiseren. Het concept moet na deze periode kunnen blijven bestaan, uit te breiden of makkelijk overdraagbaar zijn in een nieuwe vorm/context/concept in de gemeente.

Proces/Planvorming:

Vanaf augustus 2014 zijn er met de samenwerkingspartijen, Personalia, Werkgroep Behoud Bibliotheek en Biblionet diverse gesprekken gevoerd. Het ging hierom gezamenlijke en afzonderlijke gesprekken en overleggen. De verdere overleggen hebben geresulteerd in twee plannen voor een Bibliotheekvoorziening 2016.

Het plan van Personalia (oktober 2014) is uitgewerkt in een bredere context van aanbod van informatie, educatie en cultuur, het Cultuurhuis van de gemeente De Marne. De uitwerking is gebaseerd op regie en uitvoering door Personalia van een boekhandel en bibliotheek aangevuld met mogelijke netwerktaken Biblionet. In het plan is ook uitgegaan het “gratis” beschikbaar stellen van de huidige boekencollectie van Biblionet en een ruimte in het gemeentehuis voor de uitvoering van de bibliotheekvoorziening.

Het plan van Biblionet heeft langer op zich laten wachten dan in eerste instantie was afgesproken. Dit heeft dan ook geleid tot enige vertraging in het proces. Eind januari 2015 heeft Biblionet ons het plan “De Bibliotheek LOKT” gepresenteerd. Dit plan gaat uit van een multi-functioneel concept waarbij verschillende partners regie houden op hun eigen core-business. Voor nadere details zie **bijlage 4 en**

5.

De Werkgroep heeft tijdens het proces meegedacht in de plan ontwikkeling van met name Personalia. In de verschillende overleggen hebben ze duidelijk aangegeven dat het behoud van een bibliotheekvoorziening in gemeente De Marne van grootbelang is. Daarbij niet alleen kijkend naar de uitleenfunctie maar ook het belang van leesbevordering en de andere maatschappelijke activiteiten. In de planbespreking was er sprake van een creatieve/kritisch/realistische inbreng.

Geformuleerde Kernactiviteiten bibliotheekvoorziening 2016:

- Uitleenfunctie/raadplegen
- Leesbevordering/Educatie
- Kennis/informatie
- Ontmoeten (niet beperken tot leden)

Het uitgangspunt was om in samenwerking met de partners, Personalia/Werkgroep en Biblionet te komen tot een bibliotheekvoorziening. Hiervoor is wel overeenstemming nodig over de kernactiviteiten/uitwerking/regie/exploitatie. Op basis hiervan hebben er op 11/19 februari 13/16/20 maart en 2 april gesprekken plaatsgevonden.

Uitwerking mogelijke samenwerking scenario:

Boekhandel Personalia en Bibliotheekvoorziening 2016 onder 1 dak

Tijdens gesprek met gemeente/Personalia en Biblionet van 8 april zijn de onderstaande concretiserende vragen aan de orde geweest:

- Kan regie/verantwoordelijkheid/uitvoering/exploitatie van boekhandel/bibliotheekvoorziening bij één partij liggen.
- Is Biblionet bereid om regie/uitvoering netwerkwerkzaamheden bibliotheekvoorziening, door Personalia te laten uitvoeren?
- Zijn er mogelijkheden om de subsidie bibliotheekvoorziening via een constructie neer te leggen bij de commerciële partij Personalia.
- Zijn vrijwilligers onder verantwoordelijkheid van Personalia bereid om bibliotheekwerkzaamheden te combineren met boekhandel werkzaamheden?
- Is Personalia bereid om samen met Biblionet de regie/verantwoordelijkheid/uitvoering/exploitatie van boekhandel/bibliotheekvoorziening te realiseren?
- Is deze vorm van samenwerking bestuurlijk/politiek haalbaar. Met andere woorden wellicht zijn er ook andere partners geïnteresseerd in een samenwerking met een bibliotheekvoorziening (voorkeursbehandeling).

In de discussie n.a.v. bovenstaande vragen kwamen de volgende punten naar voren:

- Belangen ideële stichting en commerciële partij
- Huidige subsidie voor Bibliotheekwerk van provincie komt in gevaar bij uitvoering commerciële partij.
- Opdracht Bibliotheekvoorziening neerleggen bij Biblionet en weer uitbesteden aan Personalia
- Onderdeel leesbevordering is qua uitvoering gekoppeld aan netwerk activiteiten.
- Voordelen Ambi-instelling
- Constructie Forum Groningen is constructie tussen twee ideële stichtingen

Voorlopige conclusie samenwerkingsmogelijkheden:

Biblionet heeft verwoord dat de exploitatie/regie/eindverantwoordelijkheid/uitvoering van de netwerkvoorziening door een commerciële partij Personalia niet de voorkeur heeft. Personalia heeft aangegeven dat een gezamenlijke exploitatie/regie/eindverantwoordelijkheid/uitvoering van boekhandel en bibliotheekvoorziening geen optie is. Personalia kan alleen de samenwerking aangaan als er sprake is van exploitatie/regie/eindverantwoordelijkheid/uitvoering van boekhandel en Bibliotheekvoorziening door Personalia.

Bespreking voorlopige conclusie:

De voorlopige conclusie is met de drie partijen gezamenlijk op 30 april besproken. In dit gesprek is door de gemeente uitgesproken dat op basis van bovenstaande conclusie de uitvoering van het Bibliotheek 2016 bij voorkeur wordt neergelegd bij Biblionet. Het gaat hierbij om de uitvoering van de netwerktaken, **zie bijlage 6**. Naar aanleiding van dit gesprek heeft er met de drie afzonderlijke partijen nog een gesprek plaatsgevonden. Doel van deze gesprekken was om te komen tot een vorm van samenwerking op basis van de uitvoering netwerktaken door Biblionet. In deze gesprekken is door alle drie partijen de wens uitgesproken om een vorm van samenwerking te starten die uitvoering geeft aan de Bibliotheekvoorziening. Op basis van de gesprekken is de meest passende vorm het oprichten van een stichting die samen met Biblionet vormt geeft aan de Bibliotheekvoorziening. Deze vorm en werkwijze wordt in de gemeente Haren al sinds jaren uitgevoerd. Het gaat hierom de lokale Stichting Expertise en Advies Openbaar Bibliotheekwerk Haren. Deze stichting is samengesteld uit gebruikers/inwoners/ondernemers die zich inzetten voor cultuur/educatie in samenhang met de bibliotheekvoorziening.

Biblionet en de leden van de werkgroep Behoud Bibliotheek hebben aangegeven zich positief op te stellen voor de oprichting van deze stichting. Deze vorm van samenwerking biedt net name mogelijkheden als het gaat om het verbinden van mogelijkheden. De stichting kan fondsen/bedrijven benaderen voor specifieke projecten die aanvullend/samenwerkend zijn op de activiteiten van de bibliotheekvoorziening. De basis voor de samenwerking is om op korte termijn in gezamenlijkheid vorm te geven aan de Bibliotheekvoorziening en activiteiten te ontwikkelen op het gebied van cultuur/educatie. Op de langere termijn kan de stichting mede vorm geven aan een Bibliotheekvoorziening in samenhang met andere multi-functionele voorzieningen.

Voorgenomen besluit college:

Opdracht 1 van de Raad was om in samenwerking op zoek te gaan naar de mogelijkheden om de bibliotheekfunctie binnen de gemeente te behouden en zich daarbij maximaal in te spannen. In de gesprekken met de twee mogelijke opdrachtnemers, Personalia en Biblionet, was het uitgangspunt om in samenwerking een bibliotheekvoorziening uit te voeren. Het bleek niet mogelijk om te komen tot een samenwerking voor de uitvoering van de Bibliotheekvoorziening waarbij er sprake was van gezamenlijke exploitatie/regie/eindverantwoordelijkheid/uitvoering van de Bibliotheekvoorziening.

Op basis van bovenstaande is het voorstel:

- Biblionet en de werkgroep “Behoud Bibliotheek”/Stichting i.o. te subsidiëren voor de uitvoering bibliotheekvoorziening 2016 gemeente De Marne.
- Basis voor de opdracht is het document De Bibliotheek LOKT en de aangeleverde financiële onderbouwing van de netwerkkosten.

- Biblionet dient voor 1 augustus 2015 in samenspraak met de werkgroep/stichting i.o. een plan van aanpak te maken waarin duidelijk moet zijn hoe de Bibliotheekvoorziening vanaf 01-01-2016 wordt uitgevoerd.

Opdracht 2 van de Raad was om onderzoeken om de grotere basisscholen periodiek te blijven voorzien van nieuwe/andere boeken, dan wel in overleg met de dorpen te kijken of de uitgiftefunctie binnen de dorpen en binnen de voorgestelde middelen, toch beschikbaar kunnen blijven. Zoals in deze notitie al is verwoord hebben de onderstaande scholen een “de Bibliotheek op school”(dBos):

- Zoutkamp (Soltecampe)
- Kloosterburen (Mandegoud)
- Eenrum (Octopus)

Mogelijk realisatie van uitgiftepunten in dorpen wordt meegenomen in de uitwerking van de Bibliotheekvoorziening 2016.

Leens, 20 mei 2015

Jan Pastoor